

מי שהוציא אוהו פרק רביעי עירובין

נב.

עין משפט נר מצוה

ספא א מיי פ"ז מהל'
עירובין הלכה ט טור
ש"ע א"ח ק"י מי טעף ג'
ע ב ג מ"ג שס טור ש"ע
שס טעף א':

רבינו הנגאל

ואמר שבתתי במתא
פלוגי, א"ל אביי כמאן
כרב חסדא דאמר מחלוקת
במקום פלוגי ור' יהוד'
מתיר, והא רב נחמן
[פלוגי] עליה ותניא
כמותיה, א"ל הדרי בי.
אמר רמי בר חמא הרי
אמר שבת יש לו ד'
אמות, פ"י (א) המנתי
עירובי יש לו ד' אמות אי
לא, ופשיט רבא דיש לו,
מדתן לא אמרו לערב
בפת, כלומר להניח עירוב
בפת אלא להקל על
העשיר, מכלל שזה וזה
אמרת המנתי
עירוב אין לו ד' אמות
האי להקל הוא, להחמיר
הוא, שחרי הפסדי ד'
אמות, אלא שמע מינ' יש
לו, ורמי בר חמא סבר האי
ניחא ליה דלא ניטרח,
מתני' מי שצא לילך לעיר
שמעברין בה ב', כבר
פירשנו למעלה, תניא
כמותיה דרב אמר מי שיש
לו שני בתים וביניהן שני
תחומי שבת כיון שהחזיק
בדרך קנה עירוב במקום
דבריו ר' יוחנן, דבריו ר'
יהוד', יתר על כן א' ר'
יוסי ב"ר יהודה אפי'
מצאו חבירו וא' לו לין
פה נת חמא או נת צינה
הוא, למחר משכים
והולך, אמר רבה אם
החזיק שצריך לומר
שבתתי במקום פלוגי
כולי עלמי' לא פליגי
דצריך, דכיון דהוא אויל
באורחא אפי' שהחזיק
צריך לומר, כי פליגי במי
שאמר שבתתי במקום
פלוגי אם צריך להחזיק,
ר' יהודה או צריך, ר' יוסי
ב"ר יהודה אומר אינו
צריך, ורב יוסף אמר
האומר שבתתי במקום
פלוגי שצריך נמי להחזיק
כולי עלמי' לא פליגי
א"ל לא, ר' יהוד' או צריך,
ר' יוסי ב"ר יהוד' או כיון
שהחזיק בדרך אפי' שלא
אמר שבתתי במקום
פלוגי קנה שבתתי במקום,
ואסיקנא כרב יוסף, דרב
יהודה בר אישתתא אייתי
לרב נתן בר הושעיא
כלכלה דפירי, כי קאזיל
שבקיה עד דנחית לדרגא
והחזיק להוליכה, א"ל
בית הכא וקדימ' זיל דברב

האי אהקל אהחמיר הוא, ואם תאמר תיקשי ליה לשמואל דסוף כ"ד
מעברין (לקמן טף א'): דלמחר שבת צעיר חריבה לרצון מהלך
את כולה וחולה לה אלפים אמה הניח עירובו צעיר חריבה אין לו
ממקומו אלא אלפים אמה ו"ל מכל מקום בסתמא כי אורחיה כשאין
נותן עירובו צעיר חריבה הוא להקל:
ר"מ א"ל פליגי דצריך, פי' ר"ת לומר עת חמה הוא

ועת צינה הוא דכיון שהחזירו מנעם
זה אם כן כיון דעתו לילך כשתעבור
חמה וצינה ולא ילא מתורת עני אבל
אם בלא טעם החזירו אם כן לגמרי
נתייאש מליך ויאל מתורת עני אע"פ
שהחזיק צדק ורז יוסף אמר להחזיק
כולי עלמא לא פליגי דלרזי כי פליגי
לומר דקצר רב יוסף כיון שמתנת חמה
וצינה הוא חוזר אם כן נתייאש לגמרי
מליך ולא קנה העירוב לרזי יהודה
אלא כשחזר בלא טעם יתר על כן
אמר ר' יוסי דאפילו הכי קנה עירוב
והוא ליה לרז יוסף למנקט כי פליגי
באומר אלא נקט במילתיה דרב יוסף
לומר ארז מילתיה דרבה ודייק רב
יוסף מדלא הזכיר ר' יהודה עת צינה
ועת חמה ורזי יוסי הזכיר:

במאן אולא הא דאמר עורא, אף
על פי שמוחזר מוחזק כמאן
כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי, מלשון
אע"פ דייק דחזר ממתנת חמה וצינה
ולא קנה עירוב לרזי יהודה וכרזה
לא אמיה דלכ"ע צעיר רבה שאמר
עת צינה הוא ואי דלמחר עת צינה לא
שיך לשון אע"פ ופי' זה דחוק ופי'
אחרון דרש"י נראה לר"י עיקר:
כמאן

בדרך החזיקו חבירו הרי
הוא מוחזר ומוחזק אי מוחזר למה מוחזר חבירו הכי קאמר
אע"פ שמוחזר מוחזק כמאן כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי ב"ר יהודה
בר אישתתא אייתי ליה כלכלה דפירי לרב נתן בר אושעיא כי הוה
אזיל שבקיה עד דנחית דרגא אמר ליה בית הכא למחר קדימ' ואזיל
כמאן

יתר על כן אפילו לא החזיק בדרך אלא שאמר לו חזרו לין פה שמע ממנו שהיה רוצה ללכת ואמר לו לין פה צינתך הילנה משום צינה:
וב יוסף אמר להחזיק כ"ע לא פליגי דצריך כי פליגי נומר, לין פה דלר' יהודה אם החזיק בדרך אע"פ שלא אמר לו חזרו לין פה אלא שחזר
מעצמו כמאן דלמחר שבתתי במקום פלוגי דמי והחזירו חזרו דקתני מתני' לר"י לאו דווקא דה"ה לחזר מעצמו אלא אורחא דמילתא נקט אבל
ר' יוסי צ"ר יהודה תרתייהו צעיר חוקה ואמרייהו (והכי קאמר מלאו חזרו שהתחיל ללכת ואמר לו חזרו לין פה עמדי הילנה וקסבר רב יוסף
ר' יוסף ע"ה יהודה להחמיר ולא כדברייהו יתר על כן אפילו אלא הכי נתן ר' יוסי אומר מלאו חזרו כו'). כך שמעתי והכנה גמגומין ש
(א) דקשיא ליה לר' יוסי מאי יתר על כן ומאי אפילו ויש מתרצין דרבי יוסי לא צעיר חוקה כולי האי כדר' יהודה אבל אמרי נאש הן דפסיעה אחת
חוק לצינה הוא חוקה וצ"ל מנהי ליכא חוקה ועוד רב יוסף אמר דחוקה לא פליגי אלא בלומר וא"כ אף חוקה פליגי, ל"א ולא שמעתי
אמר רבה לומר שבתתי בתוך התחום כ"ע לא פליגי דלרזי זה החזר לומר כן וכי פליגי ר' יוסי ואמא לאקולי אחזקה פליגי דשמעיה לר' יהודה
דלמחר החזיק ואמא אינו למימר אפילו מלאו חזרו שהיה רוצה להחזיק ולא הניחו קנה עירוב ובלגד שיאמר שבתתי לשם דהואיל והיה רוצה
ללכת חשבינן ליה כיוצא והוה עני ורב יוסף אמר להחזיק לא פליגי דודאי חוקה צעירין דאי לא החזיק לא הוה עני כי פליגי לומר דר' יהודה
צעיר שיאמר שבתתי לשם וארישא דמתניתין קאי דפריש צה ואמר שבתתי צעירין ולא אינטרדיך למיחדר ומיתנייא בסיפא ואמא ר' יוסי למימר
אפילו לא אמר מידק חר' הואיל והחזיק דגלוי דעתא קנייה היא, וא"ת כיון דלרזי יהודה באומר שבתתי במקום פלוגי קאמר אמא פליגי
ר"מ ע"ה ומשוי חזר גמל ר"מ לית ליה חוקה כי האי חוקה לא פליגי דרבי יהודה דלמחר לא צעיר משוי ליה וקסבר ר"מ כל שהוא
עשיר והיה לו לערב צפת ולא עירב צפת אלא באמרייהו הפסיד באמרייהו אלפים שהיה לו לעצר הלו מצינו שסילק עצמו מרוח וזו ובמקום
שבתתו לא נשתכר דלאו עירוב הוא ואין לו אלא אלפים הללו, ונראין הדברים דר' מאיר אכל מי שהוא עשיר פליגי ובאומר שבתתי במקום
פלוגי מדקתני כל שיש צידו לערב כו' דאי ס"ד ר"מ עני משוי ליה להאי וטעמא משום דמספקא לן היכא ניחא ליה הוא הואיל ולא אמר אם
כן מאי כל הא לא משכחת לה הך ספיקא אלא בהך לחודה שיאל וזו והרי זה חזר גמל מביעי ליה: מוחזר, משמע שלא קנה שבתה כלל:
מוחזק, משמע דקנה: כמאן, לנישגא קמא דפרשי דרב יוסף אליבא דר' יוסי תרתי צעיר חוקה דלין פה ומוחזק הכי צעיר ליה כמאן אזיל הא
דעולא דצעיר תרתי שהחזיק היינו חוקה והחזירו חזרו היינו לין פה: כרב יוסף אליבא דר' יוסי צ"ר יהודה, דצעיר תרתי והוא הדין לרבה
אליבא דר' יהודה אלא חדא מינייהו נקט, ולנישגא בתרתי הכי פירושא כמאן אזיל הא דעולא דלא צעיר למימר שבתתי במקום פלוגי דקאמר
אע"פ שמוחזר דמשמע לגמרי כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי צרי יהודה דלמחר לא צעירין לומר (הג"ה) ואהך לישגא ליכא למימר כרבה
ואליבא דר' יהודה דצ"ן רבה וצ"ן רב יוסף תרתייהו סבירא להו לרזי יהודה תרתי צעיר, ע"כ מאן: אישפתא, יש אדם: כי הוא אזיל
לצינתיה ובתוך ד' אלפים הוה: חס דרגא, מעלה מן הכבש שהיה יורד מן העליה דהוה ליה החזיק בדרך: צים הגא, לין פה:

והיה יושב ערב שבת צינתו ואומר שבתתי צינתא מקום מקוים היה
צ"ן שני התחומין: מאי דעסיין, דעשיר את ואמרת שבתתי במקום
פלוגי: והא אמר רב נחמן, דלא שרי ר' יהודה אלא במקומו ומיאל
כחותיה דרב נחמן לעיל: שבת, שקונה שבתה ברגליו יש לו ד' אמות
לקניית בית לצד מאלפים לכל רוח:
להחמיר הוא, דמפסיד לרזע אמות:
בתרבי' מי שיאל, מעירו לילך צעיר
אחרת שמערבין צה שסמוכה לעירו
בתוך ד' אלפים: הוא מוסר לילך,
ואע"פ שלא אמר כלום כדפירשתי
לעיל: דכיון שיש לו לשם צית ודאי
לא עקר דעתו מהליכתו ומתכוון לקנות
שבתה בסוף התחום והוה כעני
האומר שבתתי במקום פלוגי וקנה
דלא עני הוא דהחזיק בדרך ולרבי
מאיר ודאי עני הוא ואי אמר הוה קני
אבל השתא דיכול היה לערב ולומר
שבתתי במקום פלוגי ולא אמר
מספקא לן אי הוה דעתו לקנות
שבתה בסוף התחום או צינתו והרי
זה חזר גמל שאין לו אלא אלפים
שצ"ן צינה לסוף התחום אבל אלפים
שמעבר צינה ללך השני הפסיד דשאל
בסוף התחום קנה ומסוף התחום
נמי לא קנה אלפים לצד עיר האחרת
שאל לא קנה שבתה כאן כי אם
בצינתו: גמ' תניא נמי הכי, דכשש
לו צ' בתים וציניהן שני תחומי שבת
עסקינן: כיון שהחזיק בדרך קנה
עירוב, אף אם לא אמר שבתתי
בסוף התחום וזו: יתר על כן,
אפילו לא החזיק בדרך אלא אמר ללכת
והחזירו חזרו ואמר לין פה: לומר
כ"ע לא פליגי דצריך, שיאמר לו חזרו
לין פה דקתני מתניתין דר' יהודה
והחזירו חזרו דהשתא ודאי משום
צינה וחמה הוא דלדך ציה ודעמיה
למקני שבתה צסוף התחום ואע"פ
שלא אמר אלא אם חזר מעצמו איכא
למימר נמלך ולא קנה שבתה לשם
דאפילו גלוי דעתא ליכא והרי הוא
כצני עירו: כי פליגי להחזיק, והיינו

אמר תהא שבתתי בצינתא א"ל אביי מאי
דעתך (ר"מ ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה
ואמר רב חסדא מחלוקת במקום פלוגי והא
ר"ג ותניא כוותיה א"ל הדרי בי אמר רמי בר
חמא הרי אמרו שבת יש לו ד"א (א) הגותן את
עירובו. יש לו ד"א או לא אמר רבא ת"ש לא
אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר
שלא יצא ויערב ברגליו ואי אמרת אין לו האי
להקל להחמיר הוא. אפילו הכי ניחא ליה כי
היכי דלא נטרח וניפוק: בתרבי' א' מי שיאל
לילך בעיר שמערבין (א) בה והחזירו חבירו הוא
מוחר לילך וכל בני העיר אסורין דברי רבי
יהודה ר"מ אומר כל שהוא יכול לערב ולא
עירב הרי זה חמור גמול: גמ' (א) מאי שנא
איהו ומאי שנא אינהו אמר רב הונא הכא
במאי עסקינן כגון שיש לו שני בתים וביניהן
שני תחומי שבת איהו צ' כיון דנפק ליה
לאורחא הוה ליה עני והני עשירי נינהו תניא
נמי הכי מי שיש לו שני בתים וביניהן שני
תחומי שבת כיון שהחזיק בדרך קנה עירוב
דברי ר' יהודה יתר על כן אמר ר' יוסי בר'
יהודה צ' אפילו מצאו חבירו ואמר לו לין פה
עת חמה הוא עת צינה הוא למחר משכים
והולך אמר רבה לומר כולי עלמא לא
פליגי דצריך כי פליגי להחזיק ורב יוסף
אמר להחזיק דכ"ע לא פליגי דצריך כי פליגי
לומר כמאן אולא הא דאמר עורא מי שהחזיק בדרך החזיקו חבירו הרי
הוא מוחזר ומוחזק אי מוחזר למה מוחזר חבירו הכי קאמר
אע"פ שמוחזר מוחזק כמאן כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי ב"ר יהודה
בר אישתתא אייתי ליה כלכלה דפירי לרב נתן בר אושעיא כי הוה
אזיל שבקיה עד דנחית דרגא אמר ליה בית הכא למחר קדימ' ואזיל
כמאן

(א) לעיל מו. כמותו ס"ז.
(ב) ע"י לעיל ג': לה.
(ג) כמותו דר' (א) לעיל
(ד) ג"ר רש"י לה.
(ה) לעיל ג' (א) (ב) דף ג' א'
(ו) נבא: ד"ה א"הו, (ח) רש"י
(ז) ז"ל ב' קטא לר"י
(ח) (א) לפי גימט רש"י
(ט) ג' ד"ה מוס' ד"ה לומר
וד"ה כמאן וד"ה כמאן
צעמוד ב' ה' ד"ה א'

גלוי הש"ס

גמ' יש לו ד' אמות או
לא. ע"י לקמן דף ט' ע"ב
מ"ה הן שכלתה וכו':
שם אפי' הכי נראה ליה.
ע"י לעיל דף ט' ע"ב ודף
לה ע"א:

מוסף רש"י

הגותן את עירובי יש
לו ד' אמות, כלומר
ארבע אמות סבביה וכו'
לכו ממוקפות מחילות, ובי
הכי דהגותן את עירוב
בתי שמקטמ' תחום
ומקטמו חוק לתחום מהלך
את כולה וחולה לו אלפים
אמה, דהוה כל הצינה כולו
הוא בתוך תחומי
דלמחר לקמן צ"ל
מעברין (א), אפי' וכו'
גדולה מהלך את כל עיר
קנינה כי אם נמי כל ארבע
אמות הוה ליה כצ"ת ומני
לאחיי מחוק לתחום בתוך
התחום (ע"ל לב) הואיל
ונתמיהן לקנות שם שבתה
יש לו ארבע אמות, הואיל
והנהו ארבע אמות מידעלן
בתחומא הוה ליה כמאן
(ע"ל לה).

(א) נראה דהס' כאן ו"ל פי'
שבת מי שקנה שבתה ברגליו
יש לו ד"א לצד מאלפים לכל
רוח.